

УДК 341.6:347.9

DOI <https://doi.org/10.32782/npnuola.v36.2025.7>*Ю. І. Гуменюк*

ДО ПИТАННЯ ПРО СИСТЕМУ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ ПРИНЦИПІВ У СФЕРІ СУДОУСТРОЮ ТА СТАТУСУ СУДДІВ

Постановка проблеми. Система міжнародно-правових принципів у сфері судустрою та статусу суддів обумовлена нагальною потребою у побудові ефективної та справедливої судової системи в умовах глобалізації та посилення ролі міжнародного права. Сучасні виклики, з якими стикаються національні судові системи, вимагають глибокого аналізу та систематизації міжнародних стандартів для їх ефективного впровадження у внутрішньодержавну практику.

Належне регулювання статусу суддів та організація судустрою є ключовими складовими забезпечення справедливого правосуддя, що безпосередньо впливає на захист прав людини та зміцнення верховенства права. В цьому контексті, вивчення міжнародно-правових принципів набуває особливого значення, оскільки вони формують фундамент для розвитку незалежної, неупередженої та ефективної судової влади.

Комплексне дослідження цієї теми не лише сприяє вдосконаленню національного законодавства, але й створює підґрунтя для подальшого розвитку міжнародного права у сфері судочинства. Воно дозволяє виявити найкращі світові практики та адаптувати їх до особливостей національних правових систем, що є критично важливим в умовах євроінтеграційних процесів та глобальних правових трансформацій.

Однак системно питання міжнародно-правових принципів судустрою та статусу суддів в юридичній доктрині не досліджувалося, тому воно досі потребує наукового аналізу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто зауважити, що питання дотичні до теми міжнародно-правових принципів у сфері судустрою та статусу суддів вже досліджувалися в юридичній доктрині. В.В. Городовенко у своїй монографії «Принципи судової влади» детально аналізує принципи незалежності судової влади та їх реалізацію в Україні. Автор розглядає історичний розвиток принципів судової влади, їх закріплення в міжнародно-правових актах та національному законодавстві України [2]. Л.М. Москвич у роботі «Ефективність судової системи: концептуальний аналіз» розглядає питання професіоналізму суддів та його впливу на ефективність правосуддя. Дослідниця пропонує комплексний підхід до оцінки ефективності судової системи, включаючи аналіз міжнародних стандартів у цій сфері [5]. С.В. Прилуцький у монографії «Вступ до теорії судової влади» досліджує теоретичні аспекти судової влади, включаючи принципи її організації та функціонування. Автор приділяє особливу увагу міжнародно-правовим аспектам судової влади та їх впливу на національні судові системи [9]. В.Д. Бринцев у своїй роботі «Стандарти правової держави: втілення у національну модель органі-

заційного забезпечення судової влади» аналізує міжнародні стандарти судоустрою та їх імплементацію в національне законодавство. Дослідник пропонує конкретні механізми адаптації міжнародних принципів до українських реалій [1]. Серед зарубіжних дослідників варто відзначити роботи М. Куйера, який досліджує принципи незалежності та неупередженості суду в контексті Європейської конвенції з прав людини [10], та С. Трешела, який аналізує стандарти справедливого судового розгляду в міжнародному праві [11].

Метою цієї статті є комплексний аналіз та систематизація міжнародно-правових принципів у сфері судоустрою та статусу суддів. Для досягнення мети дослідження були поставлені такі **завдання**: 1) визначити та охарактеризувати основні міжнародно-правові принципи у сфері судоустрою та статусу суддів; 2) проаналізувати джерела закріплення цих принципів у міжнародному праві; 3) провести класифікацію міжнародних принципів у сфері судоустрою та статусу суддів.

Виклад основного матеріалу. Міжнародно-правові принципи – це фундаментальні, керівні ідеї та засади, які визначають зміст і спрямованість міжнародних відносин. У контексті судоустрою та статусу суддів ці принципи формують міжнародно-правову основу для створення та функціонування справедливих, незалежних та ефективних судових систем у світі.

Судоустрій являє собою організаційну структуру судової системи держави. Це сукупність усіх судів, організованих на демократичних принципах з урахуванням національно-державного і адміністративно-територіального устрою країни. Судоустрій визначає види судів, їх повноваження, порядок створення та ліквідації, а також взаємодію між різними ланками судової системи.

Статус суддів, у свою чергу, охоплює правове становище суддів, їх права, обов'язки, гарантії незалежності та відповідальність. Він визначає роль судді в суспільстві, його повноваження та обмеження, а також механізми забезпечення неупередженості та професіоналізму суддівського корпусу.

Таким чином, міжнародно-правові принципи у сфері судоустрою та статусу суддів є фундаментальними засадами, які визначають організацію та функціонування судової влади в демократичному суспільстві. Ці принципи мають міцне закріплення в міжнародно-правових актах, таких як «Основні принципи незалежності судових органів» ООН, Європейська конвенція з прав людини та Загальна декларація прав людини. Вони є орієнтиром для розвитку національних судових систем. Ці принципи мають особливе значення в контексті глобалізації та інтеграційних процесів, оскільки вони сприяють гармонізації судових систем різних країн.

У контексті міжнародно-правового регулювання судової системи важливо розмежовувати принципи судоустрою та статусу суддів від принципів судочинства. Ці дві групи принципів, хоча і взаємопов'язані, мають різну природу та сферу застосування.

Принципи судоустрою та статусу суддів стосуються організаційних аспектів судової системи та правового становища суддів. Вони визначають структуру судової влади, порядок формування судів, гарантії незалежності суддів, їх права та обов'язки. Ці принципи спрямовані на забезпечення

інституційної спроможності судової системи здійснювати правосуддя та створення належних умов для професійної діяльності суддів.

На відміну від них, принципи судочинства, такі як гласність, обов'язковість судових рішень, змагальність, стосуються безпосередньо процесу здійснення правосуддя. Вони визначають порядок розгляду справ у суді, права та обов'язки учасників судового процесу, вимоги до судових рішень. Ці принципи забезпечують справедливість судового розгляду та рівність сторін перед законом і судом. Важливо зазначити, що принципи судочинства можуть варіюватися залежно від виду судочинства (цивільне, кримінальне, адміністративне тощо), тоді як принципи судоустрою та статусу суддів є більш універсальними та застосовуються до судової системи в цілому.

До основних принципів міжнародно-правового регулювання у сфері судоустрою та статусу суддів налужать незалежність судової влади, неупередженість суду, доступність правосуддя, професіоналізм суддів, принцип компетентності суду та принцип несумісності.

Коротка характеристика цих принципів виглядає наступним чином.

1. Незалежність судової влади. Цей принцип закріплений в «Основних принципах незалежності судових органів» ООН (1985). Незалежність суддів має кілька аспектів, а саме інституційна незалежність, персональна незалежність та внутрішня незалежність.

Інституційна незалежність передбачає, що судова влада повинна функціонувати автономно від інших гілок влади — законодавчої та виконавчої. Це означає, що суди повинні бути вільними від будь-якого втручання чи впливу з боку інших державних органів при здійсненні правосуддя. Інституційна незалежність забезпечується через систему стримувань і противаг, закріплену в конституції та законах.

Персональна незалежність стосується індивідуальної свободи суддів від особистого впливу чи тиску при прийнятті рішень. Судді повинні бути захищені від будь-яких форм зовнішнього тиску, включаючи політичний вплив, погрози чи спроби підкупу. Це також означає, що судді повинні бути вільними від внутрішніх упереджень та особистих переконань, які могли б вплинути на їхню об'єктивність.

Внутрішня незалежність вимагає, щоб судді були незалежними не лише від зовнішніх факторів, але й від своїх колег та керівництва суду. Це означає, що кожен суддя повинен приймати рішення самостійно, без тиску чи впливу з боку інших суддів, включаючи суддів вищих інстанцій або керівництво суду.

Забезпечення незалежності суддів включає гарантії незмінюваності суддів, належне матеріальне забезпечення та імунітет від кримінального переслідування за виконання професійних обов'язків.

Гарантії незмінюваності суддів передбачає, що судді призначаються на посаду безстроково і можуть бути звільнені або переведені лише за чітко визначених законом обставин. Така гарантія захищає суддів від свавільного звільнення через політичні мотиви або непопулярні рішення.

Належне матеріальне забезпечення включає не лише достатню заробітну плату суддів, але належний стан та матеріальне забезпечення судів. Це підвищує престиж суддівської професії та зменшує ризик корупції.

Імунітет судді не означає повну недоторканність, але передбачає спеціальну процедуру притягнення суддів до відповідальності, яка захищає їх від необґрунтованого переслідування за прийняті рішення.

Принцип незалежності суддів і підкоренню їх тільки закону знайшов своє відображення не лише в міжнародному праві, а також і в Конституції України (статті 126, 129 Конституції України). Крім того, на його вагомості неодноразово акцентувалося і в судовій практиці. Реалізація цього принципу «є необхідною передумовою належного виконання судом своїх конституційних функцій із забезпечення дії принципу верховенства права, захисту прав і свобод людини та громадянина, утвердження і забезпечення яких є головним обов'язком держави» [8].

Очевидно, що принцип незалежності судової влади втілюється через надання суддям ряду переваг, які недосяжні для інших професій. Зокрема, захист від звільнення та імунітет від кримінального переслідування. Однак, варто зазначити, що незалежність судової влади не є самоціллю, а служить задля реалізації верховенства права та забезпечення справедливого правосуддя. Іншими словами, незалежність судової влади тісно пов'язана з принципом верховенства права та правом на справедливий суд.

2. Неупередженість суду. Закріплений у статті 6 Європейської конвенції з прав людини, цей принцип вимагає відсутності заангажованості суддів при розгляді справ. Він є необхідною умовою справедливого судочинства.

Символічне зображення неупередженості судді втілене в образі давньогрецької богині Феміди з зав'язаними очима та терезами в руках. Цей образ наочно демонструє ідею, що правосуддя повинно бути сліпим до особистості сторін, їх соціального статусу, раси, статі чи інших характеристик, які не мають відношення до суті справи. Феміда зважає лише аргументи та докази сторін, не беручи до уваги жодні фактори, пов'язані з особистістю учасників процесу.

Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) у своїй практиці розробив концепцію неупередженості суду, виділяючи два її аспекти: суб'єктивну та об'єктивну неупередженість.

Суб'єктивна неупередженість стосується особистого ставлення судді до справи. Вона передбачає відсутність особистої зацікавленості судді у результаті справи. З урахуванням того, що внутрішні переконання судді важко піддаються об'єктивній оцінці, ЄСПЛ встановив презумпцію суб'єктивної неупередженості судді, яка може бути спростована лише за наявності вагомих доказів протилежного.

Об'єктивна неупередженість, у свою чергу, стосується наявності достатніх гарантій, що виключають будь-які обґрунтовані сумніви щодо неупередженості суду. Цей аспект фокусується на зовнішніх ознаках, які можуть викликати сумніви у неупередженості судді. ЄСПЛ неодноразово підкреслював, що «правосуддя повинно не тільки здійснюватися, але й повинно бути видно, що воно здійснюється». Тобто, важливо не лише те, щоб суддя був фактично неупередженим, але й те, щоб він виглядав неупередженим в очах розумного спостерігача.

У практиці ЄСПЛ було розглянуто багато справ, які стосувалися питання неупередженості суду. Наприклад, у справі «П'єрсак проти

Бельгії» (Piersack v. Belgium, 1982) Суд встановив порушення принципу неупередженості, коли головуючий суддя раніше обіймав посаду прокурора у відділі, який здійснював кримінальне переслідування заявника. У справі «Де Куббер проти Бельгії» (De Cubber v. Belgium, 1984) ЄСПЛ визнав порушення принципу неупередженості через те, що суддя, який брав участь у розгляді справи, раніше виконував функції слідчого судді у цій же справі.

Для забезпечення неупередженості суду застосовуються різні механізми, серед яких ключову роль відіграють інститут відводу та самовідводу суддів, а також випадковий розподіл справ між суддями.

Інститут відводу та самовідводу суддів є важливим інструментом, який дозволяє усунути від розгляду справи суддю, щодо якого існують обґрунтовані сумніви в його неупередженості. Підстави для відводу судді зазвичай чітко визначені в процесуальному законодавстві і можуть включати наявність родинних зв'язків з учасниками процесу, попередню участь у справі в іншому статусі, наявність прямої чи непрямої зацікавленості в результаті справи тощо. Самовідвід судді є проявом його професійної етики і передбачає, що суддя сам заявляє про неможливість розглядати справу через обставини, які можуть викликати сумніви в його неупередженості.

Ще одним інструментом забезпеченості неупередженості судді, що успішно реалізований в системі права України, є випадковий розподіл справ між суддями, що є ще одним важливим механізмом забезпечення неупередженості суду. Цей принцип передбачає, що справи розподіляються між суддями автоматично, без можливості впливу на цей процес з боку учасників справи чи керівництва суду. Такий підхід мінімізує ризики маніпуляцій при призначенні суддів для розгляду конкретних справ і сприяє об'єктивності судового розгляду.

3. Доступність правосуддя. Також впливає зі статті 6 Європейської конвенції з прав людини і включає фізичну, фінансову та процесуальну доступність судів. Цей принцип гарантує, що кожна особа має можливість звернутися до суду за захистом своїх прав та інтересів.

Цей принцип включає такі аспекти:

- Фізична доступність судів (географічне розташування, доступність для осіб з інвалідністю)
- Фінансова доступність (розумні судові збори, система правової допомоги)
- Процесуальна доступність (зрозумілі процедури, можливість самопредставництва).

Ми поділяємо думку В.В. Городовенка, що однією з перешкод для вільного доступу до суду для багатьох громадян є складність дотримання формальних (юридичних) вимог звернення для захисту своїх прав до суду [2, с. 218–219]. Хоча України зробила вагомий крок для вирішення цієї проблеми, запровадивши інститут безоплатної правової допомоги, це питання залишається актуальним. Скористатися безоплатною правовою допомогою може лише обмежене коло осіб. Водночас досягнення юридичних тонкощів звернення до суду, так само як і фінансова спроможність

оплатити послуги адвоката, є надто складним та / або затратним для значної категорії громадян, та утруднює, іноді фактично унеможлиблює, їх звернення до суду.

4. Професіоналізм суддів. Цей принцип впливає з «Основних принципів незалежності судових органів» ООН і передбачає високі вимоги до кваліфікації суддів. Професіоналізм суддів є ключовим фактором якості правосуддя та ефективності судової системи.

Цей принцип передбачає:

- Високі вимоги до кандидатів на посаду судді (освіта, досвід, моральні якості)

- Систему підготовки та підвищення кваліфікації суддів

- Механізми оцінки роботи суддів та їх відповідальності за неналежне виконання обов'язків.

5. Принцип несумісності. Також закріплений в «Основних принципах незалежності судових органів» ООН і спрямований на забезпечення незалежності суддів шляхом обмеження їх участі в інших видах діяльності. Цей принцип допомагає уникнути конфлікту інтересів та зберегти неупередженість суддів.

Він передбачає, що:

- Судді не можуть займатися іншою оплачуваною діяльністю, крім наукової, викладацької чи творчої

- Судді не можуть бути членами політичних партій чи профспілок

- Судді не можуть брати участь у політичній діяльності

6. Принцип компетентності. Цей принцип впливає зі статті 8 Загальної декларації прав людини 1948 р., яка встановлює, що кожна людина має право на ефективне поновлення у правах компетентними національними судами в разі порушення її основних прав, наданих їй конституцією або законом [4].

Ми поділяємо позицію В.В. Городовенка, що можна виділити три основні елементи компетентності суду: (1) інституційна компетентність суду; (2) предметна компетентність суду; (3) суб'єктна компетентність суду. Основною ознакою інституційної компетентності суду є законність його утворення та функціонування. Основною ознакою предметної компетентності суду є його спеціалізація. Змістом суб'єктної компетентності суду є здатність конкретного складу суду розглянути питання певного правового змісту [2, 219–230].

Принципи міжнародно-правового регулювання у сфері судоустрою та статусу суддів мають вагоме значення для забезпечення ефективного функціонування судової системи та захисту прав людини. Вони виконують кілька важливих функцій:

1. Нормативна функція: принципи є основою для розробки конкретних правових норм у сфері судоустрою та статусу суддів.

2. Інтерпретаційна функція: принципи допомагають тлумачити та застосовувати правові норми у складних або неоднозначних ситуаціях.

3. Інтеграційна функція: принципи сприяють гармонізації національних судових систем та створенню єдиних стандартів правосуддя на міжнародному рівні.

4. Стабілізаційна функція: принципи забезпечують стабільність судової системи, створюючи основу для її функціонування незалежно від політичних змін.

5. Прогностична функція: принципи визначають напрямки розвитку судової системи та законодавства у сфері судоустрою.

Існують різні підходи до класифікації принципів у сфері судоустрою та статусу суддів. Наприклад, В.В. Городовенко пропонує наступну класифікацію принципів судової влади:

1. Інституційні принципи (незалежність судової влади, самостійність судів)

2. Функціональні принципи (законність, рівність усіх перед законом і судом)

3. Організаційні принципи (єдність судової системи, інстанційність) [2].

Л.М. Москвич, у свою чергу, пропонує класифікувати принципи за сферою їх застосування:

1. Загальні принципи (верховенство права, законність)

2. Спеціальні принципи (незалежність суддів, неупередженість суду)

3. Організаційні принципи (доступність правосуддя, гласність судового процесу) [5].

Проаналізувавши існуючі класифікації та враховуючи специфіку міжнародно-правового регулювання, пропонуємо наступну авторську класифікацію (за об'єктом регулювання): принципи організації судової системи (доступність правосуддя і компетентність суду) і принципи статусу суддів (незалежність суддів, неупередженість суддів, професіоналізм суддів, принцип несумісності).

Принципи міжнародно-правового регулювання у сфері судоустрою та статусу суддів мають велике значення для розвитку національних судових систем. Вони:

1. Служать орієнтиром для реформування та вдосконалення судових систем.

2. Забезпечують єдині стандарти правосуддя на міжнародному рівні.

3. Забезпечують ефективний захист прав людини.

4. Сприяють міжнародному співробітництву у сфері правосуддя.

Проведене дослідження дозволяє зробити наступні **висновки**:

Принципи міжнародно-правового регулювання у сфері судоустрою та статусу суддів є фундаментальними засадами, які визначають стандарти організації та функціонування судової влади в демократичному суспільстві. Вони відіграють ключову роль у забезпеченні справедливого, незалежного та ефективного правосуддя.

Основними принципами є незалежність судової влади, неупередженість суду, доступність правосуддя, компетентність суду, професіоналізм суддів та принцип несумісності. Ці принципи мають міцне закріплення в міжнародно-правових актах та є взаємопов'язаними.

Принципи міжнародно-правового регулювання у сфері судоустрою та статусу суддів мають важливе значення для розвитку національних судових систем, служачи орієнтиром для реформування та вдосконалення судочинства.

Література

1. Бринцев В. Д. Стандарти правової держави: втілення у національну модель організаційного забезпечення судової влади : монографія. Харків : Право, 2010. 464 с.
2. Городовенко В. В. Принципи судової влади : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.10. Харків, 2012. 482 с.
3. Європейська конвенція з прав людини. Рада Європи, 1950. URL: https://www.echr.coe.int/documents/convention_ukr.pdf (дата звернення: 31.08.2024).
4. Загальна декларація прав людини : прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 31.08.2024).
5. Москвич Л. М. Ефективність судової системи: концептуальний аналіз : монографія. Харків : ФІНН, 2011. 384 с.
6. Основні принципи незалежності судових органів : Резолюція 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада та 13 грудня 1985 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_201 (дата звернення: 31.08.2024).
7. Погорецький М. А. Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі : монографія. Харків : Арсіс, ЛТД, 2007. 576 с.
8. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 13 червня 2007 року № 8 «Про незалежність судової влади» // Вісн. Верхов. Суду України. 2007. № 6. С. 2–6.
9. Прилуцький С. В. Вступ до теорії судової влади (Суспільство. Правосуддя. Держава) : монографія. Київ : Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2012. 317 с.
10. Kuijer M. The Blindfold of Lady Justice: Judicial Independence and Impartiality in Light of the Requirements of Article 6 ECHR. Leiden : E.M. Meijers Institute, 2004. 497 p.
11. Trechsel S. Human Rights in Criminal Proceedings. Oxford : Oxford University Press, 2005. 611 p.

Анотація

Гуменюк Ю. І. До питання про систему міжнародно-правових принципів у сфері судустрою та статусу суддів. – Стаття.

У статті здійснено комплексний аналіз міжнародно-правових принципів у сфері судустрою та статусу суддів, що є важливим аспектом забезпечення незалежності судової влади, її ефективності та справедливості. Дослідження зосереджене на виявленні основних принципів, їх систематизації та оцінці впливу на національні правові системи, зокрема в умовах глобалізаційних та євроінтеграційних процесів.

Визначено, що міжнародно-правові принципи судустрою та статусу суддів формують основу функціонування судової влади в демократичних суспільствах, забезпечуючи її незалежність, неупередженість, професіоналізм та ефективність. Серед ключових принципів виокремлено незалежність судової влади, неупередженість суду, доступність правосуддя, професіоналізм суддів, компетентність суду та принцип несумісності.

Особлива увага приділяється принципу незалежності судової влади, який охоплює інституційну, персональну та внутрішню незалежність суддів. Аналізується міжнародно-правове закріплення цього принципу в актах ООН, Європейської конвенції з прав людини та інших міжнародних документах. Наголошується на важливості належного матеріального забезпечення суддів та гарантій їхньої незмінюваності для мінімізації корупційних ризиків та політичного впливу.

Також розглядається принцип неупередженості суду, його правові аспекти та тлумачення в практиці Європейського суду з прав людини. Визначено, що цей принцип має як суб'єктивний, так і об'єктивний виміри, які забезпечують рівність сторін у судовому процесі та справедливість правосуддя. Особлива увага приділяється механізмам запобігання конфлікту інтересів та забезпеченню об'єктивної неупередженості суддів через процедури відводу та самовідводу.

У статті також аналізуються механізми імплементації міжнародних принципів судустрою та статусу суддів у національні правові системи. Визначено, що запозичення найкращих міжнародних практик сприяє підвищенню ефективності національної судової системи та її відповідності міжнародним стандартам. Особливо актуальним це питання є для країн, що проходять процес правових реформ у контексті інтеграції до Європейського Союзу.

Таким чином, дослідження міжнародно-правових принципів судоустрою та статусу суддів дозволяє не лише глибше зрозуміти їхню природу та значення, а й виробити рекомендації щодо вдосконалення національного законодавства. Це сприяє зміцненню верховенства права, захисту прав людини та підвищенню рівня довіри суспільства до судової влади.

Ключові слова: міжнародно-правові принципи, судоустрій, статус суддів, незалежність судової влади, неупередженість суду, доступність правосуддя.

Summary

Gumeniuk Yu. I. On the issue of the system of international legal principles in the field of judicial system and status of judges. – Article.

The article provides a comprehensive analysis of international legal principles in the field of the judiciary and the status of judges, which is an important aspect of ensuring the independence of the judiciary, its efficiency and fairness. The study focuses on identifying the main principles, systematizing them and assessing their impact on national legal systems, in particular in the context of globalization and European integration processes.

It is determined that the international legal principles of the judiciary and the status of judges form the basis for the functioning of the judiciary in democratic societies, ensuring its independence, impartiality, professionalism and efficiency. The key principles include independence of the judiciary, impartiality of the court, access to justice, professionalism of judges, competence of the court and the principle of incompatibility.

Particular attention is paid to the principle of judicial independence, which covers the institutional, personal and internal independence of judges. The author analyzes the international legal enshrining of this principle in the UN acts, the European Convention on Human Rights and other international documents. The author emphasizes the importance of proper material support for judges and guarantees of their irremovability to minimize corruption risks and political influence.

The author also examines the principle of judicial impartiality, its legal aspects and interpretation in the case law of the European Court of Human Rights. It is determined that this principle has both subjective and objective dimensions which ensure equality of the parties in the trial and fairness of justice. Particular attention is paid to the mechanisms of preventing conflicts of interest and ensuring the objective impartiality of judges through the procedures of recusal and self-recusal.

The article also analyzes the mechanisms for implementing international principles of the judiciary and the status of judges into national legal systems. It is determined that the adoption of the best international practices contributes to the efficiency of the national judicial system and its compliance with international standards. This issue is particularly relevant for countries undergoing legal reforms in the context of integration into the European Union.

Thus, the study of international legal principles of the judiciary and the status of judges allows not only to better understand their nature and significance, but also to develop recommendations for improving national legislation. This contributes to strengthening the rule of law, protecting human rights and increasing public confidence in the judiciary.

Key words: international legal principles, judicial system, status of judges, independence of the judiciary, impartiality of the court, access to justice.